

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

БРЕУС ОЛЕНА ВАДИМІВНА

УДК 351.741(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ
ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент

Білик Вадим Миколайович,

Національна академія внутрішніх справ,
доцент кафедри поліцейського права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Дрозд Олексій Юрійович,

Бюро економічної безпеки України,
керівник департаменту організаційного забезпечення діяльності

доктор юридичних наук, професор

Коваленко Андрій Васильович,

Громадська організація «Академія адміністративно-правових наук»,
провідний науковий співробітник

Захист відбудеться «29» березня 2025 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «28» лютого 2025 р.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. У статті 3 Конституції України було проголошено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю. Саме провадження гарантій їх реалізації та захисту має визначати зміст та спрямування діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в цілому, і органів Національної поліції, зокрема.

Необхідно підкреслити, що ефективність забезпечення прав і свобод людини перебуває у безпосередній залежності від впровадження механізмів якісної взаємодії органів правоохоронної та правозахисної системи держави, від їх здатності забезпечувати інформаційний обмін між собою та громадськістю.

Забезпечення прав і свобод людини особливо гостро постає як зміст функціонування держави в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови, коли додаються проблеми захисту інтересів внутрішньо переміщених осіб, дотримання вимог міграційних режимів, реалізації заходів із захисту та збереження майна фізичних та юридичних осіб. Важливим є також впровадження заходів зі створення безпечних умов для реалізації особами наданих їм суб'єктивних публічних прав та інтересів, зокрема, інтересів, що реалізуються в межах виборчого та управлінського процесів.

Означені задачі в тому числі мають забезпечуватися шляхом належного виконання обов'язків органами Національної поліції України, що мають функціонувати, сприяючи впровадженню європейських стандартів захисту прав і свобод людини, дотримання принципів рівності, справедливості та розумності.

Зазначене обумовлює актуальність пошуку організаційних та нормативних напрямів забезпечення ефективності діяльності Національної поліції України, виконання нею обов'язків із забезпечення прав і свобод людини і громадянина, належного їх дотримання.

Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини Національною поліцією України загальноновизнано вважається комплексною системою причин, засобів, методів та інструментів, оптимальне поєднання яких є необхідною передумовою для розбудови держави на засадах адміністративної сервісності та панування принципів верховенства права.

Очевидно, що проблематика забезпечення органами Національної поліції України дотримання прав і свобод людини не є новою, і постійно становить коло наукових інтересів як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-правників, а також практиків юридичної діяльності.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Варто виділити наукові розробки з питань реалізації принципу дотримання прав і свобод людини таких вчених, як В.Б. Авер'янов, О.І. Безпалова, Ю.В. Гаруст, Є.А. Гетьман, І.О. Грицай, В.А. Глуховеря, О.В. Джафарова, О.С. Дніпров, Є.В. Дуліба, Г.М. Захарчин, О.Ф. Кобзар, І.В. Курило, В.І. Курило, К.М. Куркова, Л.І. Луценко-Миськів, А.А. Манжула, Є.Є. Морозов, Л.Р. Наливайко, Р.А. Сербин, Є.Ю. Соболев, Л.В. Сорока, В.Ю. Оксін, О.О. Уварова, Р.В. Шаповал та ін. Конституційно-правові та теоретичні засади дослідження питань дотримання прав і свобод людини та

громадянина висвітлено у наукових працях О.В. Петришина, В.Ф. Погорілка, С.П. Погребняка, Ю.М. Тодики, Ю.С. Шемшученка та інших.

Теоретичним підґрунтям вивчення проблем дотримання прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів є дисертації: О.В. Негодченка на тему «Забезпечення прав та свобод людини органами внутрішніх справ: організаційно-правові засади» (2004 р.); О.Ю. Салманової на тему «Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України» (2016 р.); К.Л. Бугайчука на тему «Публічне адміністрування в органах Національної поліції» (2020 р.); І.В. Іщенко на тему «Національна поліція як суб'єкт реалізації превентивної функції держави: адміністративно-правовий аспект» (2024 р.); І.В. Ісаєнка на тему «Адміністративно-правовий механізм профілактики правопорушень проти громадського порядку та безпеки Національною поліцією України» (2024 р.); О.Ю. Камишанського на тему «Адміністративно-правове забезпечення служби в Національній поліції України» (2024 р.) та ін.

Зазначене свідчить про стійкий науковий інтерес до проблематики дотримання прав і свобод людини і громадянина у діяльності Національної поліції України, однак при цьому умови воєнного стану та умови розбудови інформаційного суспільства водночас визначають наявність низки недосліджених теоретичних та практичних питань регламентації діяльності системи правоохоронних та правозахисних органів.

Наведена аргументація засвідчує актуальність здійснення наукового дослідження проблеми встановлення адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України, її практичну затребуваність та теоретичну цінність розробки для потреб сучасної юридичної науки та правозастосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертації корелюється із положеннями Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940), Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 1009-р, Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1027-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є здійснення теоретико-правової характеристики адміністративно-правових засад

реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України задля визначення напрямів удосконалення ефективності здійснення правоохоронної діяльності.

Поставлена мета зумовила необхідність виконання таких завдань:

- розкрити сутність принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України як об'єкта адміністративно-правового дослідження;
- визначити генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України;
- розкрити зарубіжний досвід реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції;
- виокремити особливості дотримання прав і свобод людини під час застосування поліцейських заходів;
- з'ясувати особливості дотримання прав і свобод людини поліцією під час провадження в справах про адміністративні правопорушення;
- розкрити специфіку дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України;
- розкрити забезпечення органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання;
- визначити особливості реалізації принципу гендерної рівності в діяльності Національної поліції України;
- встановити місце прецедентної практики Європейського суду з прав людини в реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України;
- обґрунтувати перспективи вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються під час забезпечення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України.

Методи дослідження. Задля досягнення поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження застосовано сукупність загальнонаукових та спеціальнонаукових методів. За допомогою методів *аналізу* та *синтезу*, аналогії вивчення суміжних явищ, через індуктивно-дедуктивне мислення визначено сутність принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України як об'єкту адміністративно-правового дослідження (підрозділ 1.1, 1.3). Застосування *формально-логічного* методу та *історико-правового* методу наукового пізнання дозволило визначити генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України (підрозділи 1.2, 3.2). *Логіко-семантичний* метод дозволив з'ясувати особливості дотримання прав і свобод людини під час застосування поліцейських заходів (розділ 2). Методи *класифікації* та *структурного групування* покладено в основу вивчення прецедентної практики Європейського суду з прав людини в реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України (підрозділи 3.1., 3.2.). *Системно-*

структурний метод дозволив здійснити характеристику підходів до розвитку законодавства в частині прогнозування перспектив вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України (підрозділ 3.1).

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації визначено наукові розробки у сфері загальної теорії держави і права, конституційного права, адміністративного права та процесу.

Нормативною базою дисертації є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції України.

Емпіричну базу дослідження становлять політичні публіцистичні праці, проєкти нормативних актів, довідкові видання, статистичні матеріали діяльності правоохоронних органів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших монографічних досліджень у межах науки адміністративного права, в якому комплексно досліджено адміністративно-правові засади реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

- встановлено, що реалізація адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України має відповідати критеріям: належності; ефективності; сервісності та відповідності;

- обґрунтовано, що перспективним у розвитку Національної поліції України є спрямування здійснення наукових досліджень, присвячених формуванню концепції адміністративної сервісності у дотриманні прав та свобод людини і громадянина, що має належним чином бути реалізована як в умовах воєнного стану, так і в умовах повоєнної відбудови;

- визначено, що реалізація принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України вимагає перегляду підходів до побудови її внутрішньої організаційної структури, ефективність впровадження якої перебуває у безпосередніх кореляційних зв'язках із розробкою та здійсненням наставницьких (менторських) програм, постійного навчання співробітників, поліпшення службової підготовки працівників поліції, створення можливостей для їх кар'єрного росту та різноманітності служби, що дозволить вирішити задачу зі створення корпоративної культури, що відповідає б сучасним викликам та цінностям інформаційного суспільства;

удосконалено:

- класифікацію підходів до визначення заходів взаємодії між підрозділами Національної поліції та громадськістю: іміджеві (створення постійно діючих платформ для діалогу; залучення громадськості до розробки та реалізації програм

безпеки; сприяння розвитку волонтерських рухів та громадських формувань); інформативно-консультаційні (підвищення рівня інформованості та комунікації; забезпечення прозорості діяльності поліції; створення зручних онлайн-платформ для отримання звернень від громадян, повідомлень про правопорушення та обміну інформацією; активне використання соціальних мереж); профілактичні (проведення профілактичних бесід у школах, організація зустрічей з підлітками для формування правової культури та попередження злочинності серед молоді; організацій лекцій, семінарів та інших заходів для підвищення правової грамотності громадян та навчання їх правилам безпечної поведінки; робота з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах); службові (підвищення професіоналізму поліцейських; залучення експертів та тренерів для навчання поліцейських з різних сфер, зокрема психологів, юристів та соціологів; обмін досвідом з іноземними колегами); контрольно-координаційні (створення незалежних механізмів для розгляду скарг на дії поліцейських; проведення регулярних опитувань громадської думки про роботу поліції; залучення представників громадськості до роботи атестаційних комісій);

– положення щодо удосконалення діяльності Національної поліції у забезпеченні безпеки мирних зібрань шляхом: проведення постійного навчання з прав людини, тактики ведення мирних демонстрацій, де важливою є роль мінімізації насильства і застосування заходів адміністративного примусу лише із дотриманням тесту на пропорційність; інклюзивний підхід до організації зібрань, що вимагає налагодження співпраці між поліцією та організаторами мирних зібрань, а також консультації з представниками різних громадських організацій; аналіз та прогнозування ситуацій запланованих мирних зібрань, а також оцінка можливих сценаріїв розвитку подій для оптимізації стратегії дій поліції;

дістали подальшого розвитку:

– наукова аргументація щодо підходів до визначення напрямів імплементації практики Європейського суду з прав людини в правозастосовну практику Національної поліції України, що повинно включати: здійснення навчання правоохоронців принципам ЄСПЛ щодо прав людини, зокрема права на свободу мирних зібрань, недопустимості катувань та нелюдського поводження; розробки чітких адміністративних процедур для дотримання стандартів ЄСПЛ при застосуванні сили та арештах; забезпечення прозорості та підзвітності дій поліції, зокрема через внутрішній та зовнішній моніторинг та незалежні перевірки; підвищення стандартів звітності щодо дотримання прав людини під час виконання службових обов'язків, що зменшить ймовірність порушень прав і свобод громадян;

– удосконалення змісту нормативних положень, що визначають зміст діяльності правоохоронних органів із дотримання прав та свобод людини та вимагають відображення у профільному законодавстві, зокрема, у Законі України «Про Національну поліцію», а також у перспективному законодавстві України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес у:

– *науково-дослідній діяльності* – для створення теоретико-методологічної бази адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод

людини в діяльності Національної поліції України (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій діяльності* – для обґрунтування пропозицій із розробки та ухвалення нормативно-правових актів щодо визначення адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України;

– *практичній діяльності* – задля підвищення ефективності реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України;

– *освітньому процесі* – для встановлення тематичного змісту таких навчальних дисциплін, як «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративна діяльність» та інших дисциплін адміністративного спрямування.

Апробація матеріалів дисертації. Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів і семінарів, зокрема: «Пріоритетні напрями розвитку правової системи України» (м. Львів, 28–29 січня 2022 р.); «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (м. Одеса, Україна, 21–22 січня 2022 р.); «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 2–3 грудня 2022 року); «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (24–25 лютого 2023 р.); «Восьмі Таврійські юридичні наукові читання» (м. Київ, 16–17 червня 2023 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 201 сторінку. Робота містить список використаних джерел з 248 найменувань на 28 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано стан її наукової розробки, зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано методологічні засади дослідження, висвітлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію матеріалів дисертаційного дослідження, анонсовано структуру дисертації, зазначено її загальний обсяг.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України» складається із трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Принцип дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України як об'єкт адміністративно-правового дослідження»* визначено важливість принципу дотримання прав і свобод людини, що є фундаментальним для діяльності Національної поліції України. З'ясовано, що адміністративно-правове дослідження цього принципу охоплює: нормативне закріплення (аналіз конституційних норм, міжнародних договорів, законів та інших

нормативно-правових актів, що регулюють діяльність поліції у сфері прав людини); правозастосовну практику; організаційні аспекти, що вимагає дослідження організаційної структури поліції, системи підготовки кадрів, механізмів внутрішнього контролю та зовнішнього нагляду за діяльністю поліції у сфері прав людини; висвітлення системи контролю за дотриманням прав людини поліцією, зокрема, діяльності прокуратури, судових органів, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та громадських організацій.

Зроблено висновок, що до проблемних аспектів реалізації принципу дотримання прав людини в діяльності Національної поліції віднесено: недостатній рівень правової культури та професійної підготовки поліцейських, практичних навичок ненасильницької комунікації та деескалації конфліктів; непрозорість механізмів контролю та відповідальності, що обумовлюється відсутністю ефективних механізмів громадського контролю за діяльністю поліції та недостатньою відповідальністю за порушення прав людини, зокрема проблеми з об'єктивним розслідуванням скарг на дії поліцейських; зловживання повноваженнями та порушення законності, що відображається у допущенні випадків незаконного застосування сили, порушення права на приватність та свободу пересування, недотриманні прав затриманих, зокрема ненаданні правової допомоги чи недопущенні адвоката; незавершеність реформування Національної поліції, що призводить до недостатньої інституційної спроможності щодо повного впровадження європейських стандартів та наявності проблем з підбором кадрів, корупція та бюрократичні перепони у процесі реформування; низький рівень довіри населення до поліції; недостатність фінансування та технічного забезпечення, що не дозволяє належним чином впровадити сучасні технології контролю (наприклад, боді-камер), що допомогло б запобігати порушенням прав людини.

У підрозділі 1.2 «Генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України» зауважено, що етимологія та історіографія становлення відповідного явища в системі принципів діяльності поліції обліковується створенням міліцейських підрозділів в Україні, проте найбільш широкого, глобального та людиноцентристського поштовху в розвитку, даний процес набув саме зі створенням Національної поліції України та імплементацією відповідної правової категорії саме в Закон України «Про Національну поліцію».

Дослідження генезису реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України дозволило виокремити такі його етапи: 1. Радянський період (до 1991 року), коли діяльність правоохоронних органів (міліції) базувалася на репресивній моделі контролю, де права громадян часто ігнорувалися або підпорядковувалися інтересам держави; основним завданням міліції була охорона громадського порядку, а не захист прав людини; 2. Перехідний період (1991–2015 роки), що характеризується поступовою демократизацією правоохоронної системи, що пов'язується із проголошенням у Конституції України принципу верховенства права та пріоритету прав і свобод людини; але при цьому система МВС, яка успадкувала радянські методи роботи, залишалася закритою, характеризувалася зловживанням владою, порушення прав людини були поширеними; 3. Створення Національної поліції (2015 рік – сьогодні), де відбулось ухвалення Закону України

«Про Національну поліцію», до нововведень якого віднесено: закріплення стандартів прав людини у діяльності поліції; створення нової патрульної поліції з акцентом на сервісний підхід; підвищення стандартів добору та навчання поліцейських, інтеграція правозахисних дисциплін; зміцнення механізмів громадського контролю (участь омбудсмена, створення поліцейських комісій).

Визначено, що генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України демонструє поступовий перехід від репресивної моделі до сервісно-орієнтованого підходу. Водночас для повної реалізації цього принципу потрібні подальші системні реформи, спрямовані на вдосконалення законодавства, підготовки кадрів та механізмів громадського контролю.

У підрозділі 1.3 *«Зарубіжний досвід реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції»* визначено, що побудова поліцейських органів базується на низці нормативно-правових актів як міжнародного рівня та ґатунку, так і на національному законодавстві відповідних держав. Зауважено, що певною мірою формулювання принципів і стандартів випрацьованих теорією прав і свобод людини і громадянина корелюється з мірою та можливістю імплементації відповідних теоретичних конструкцій у діяльність практичних органів правопорядку. Визначено як позитивну тенденцію в контексті імплементації міжнародного досвіду до системи забезпечення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини застосування людиноцентристського підходу, що активно культивує верховенство прав людини і громадянина над інтересами державного апарату та окремо взятих посадових осіб.

Розділ 2 «Організаційно-правове забезпечення дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України» складається з п'яти підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Особливості дотримання прав і свобод людини під час застосування поліцейських заходів»* поставлено окремий наголос на тому, що під час застосування поліцейського заходу ключовою тезою є саме словосполучення «обмеження прав», яке доволі чітко маркує сутність чи, точніше, обов'язковий наслідок застосування поліцейського заходу, підкріплюючи лінгвістично також важливу різницю між іншою юридичною конструкцією, а саме «порушення права». Акцентовано, що виключні повноваження поліції на застосування поліцейських заходів повинні мати чітку кореляцію з алгоритмами і приписами, які вирізняються передбачуваністю та правовою визначеністю, а також надаються і розробляються через призму утвердження принципу забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина. Визначено, що взаємовідносини між поліцією та населенням повинні будуватися відповідно до вимог, що потенційне заподіяння шкоди підозрюваному у вчиненні протиправного діяння (чи бездіяльності) є меншим або співмірним потенційній небезпеці суспільним правовідносинам. Наголошено, що поліцейський захід пов'язаний із динамікою буття, а відтак застосовується, виходячи із ситуації «на землі», а не «на папері», що унеможливорює судову санкцію на його застосування.

Серед особливостей дотримання прав і свобод людини і громадянина в діяльності Національної поліції було визначено: існування категорії прав і свобод людини обмежує поліцію в свавільному трактуванні власних повноважень, не даючи

в такому разі переходити межу дозволеного; пропорційність втручання із співвідношенням нанесеної шкоди та відвернутої загрози; не ідентичність «обмеження» та «порушення»; керування поліцією в обов'язковому порядку принципами законності, верховенства права та правової визначеності; врахування критеріїв законності, абсолютної необхідності та ефективності під час реалізації поліцейських заходів, мінімізація суб'єктивної оцінки, яка не заперечує застосування «здорового глузду/розсуду»; націленість кожного поліцейського заходу на досягнення конкретного результату та їхня строковість, що передбачає відміну заходу, що застосовувався, після досягнення законної цілі.

У підрозділі 2.2 *«Особливості дотримання прав і свобод людини поліцією під час провадження в справах про адміністративні правопорушення»* визначено, що дотримання прав і свобод людини та громадянина під час адміністративного процесу – це безпосередньо можливість особи піддати аргументованому сумніву заклики щодо неправомірності його дій через оскарження дій чи бездіяльності суб'єктів із владними повноваженнями або змусити їх діяти в межах законодавчого поля, не дозволяючи приймати завідомо неправомірні та помилкові управлінські рішення, використовуючи весь наявний та наданий законодавцем інструментарій: від позовної заяви (письмових пояснень) та права на апеляційне чи касаційне оскарження у випадку невдоволення результатом розгляду справи судом першої інстанції до виконання судового рішення через звернення до органів Державного казначейства за безспірним списанням суми боргу/судового збору тощо, що виступає певним оберегом від помилкових дій владного органу подібного типу у майбутньому.

Визначено наявний кореляційний зв'язок комплексності поліцейських заходів із адміністративним провадженням.

У підрозділі 2.3 *«Дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України»* зосереджено увагу на недопустимості порушення права особи на свободу та особисту недоторканість. Зазначено, що, попри той факт, що право на свободу та особисту недоторканість є відносним правом, однак його дотримання є важливим індикатором ефективності діяльності правоохоронного органу щодо допущення вмотивованого його обмеження. З'ясовано, що обґрунтуванням обмеження свободи та особистої недоторканності є виключно наявність в уповноваженого органу належних доказів/підстав, які б свідчили про безумовну необхідність особистих чи майнових примусових заходів для досягнення тієї чи іншої правомірної цілі та завдання діяльності Національної поліції України. Встановлено, що проблемами дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України є: неправомірні затримання; порушення права на захист; застосування катувань та неналежного поводження; відсутність ефективного механізму розслідування скарг на жорстоке поводження; перевищення повноважень при застосуванні сили; недостатній контроль за законністю дій поліції; формальний характер внутрішніх розслідувань щодо порушень прав людини.

До шляхів вирішення проблем дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України віднесено: використання боді-камер, відеофіксація допитів; реформування механізмів внутрішнього та

зовнішнього контролю за діяльністю поліції; впровадження більш жорстких санкцій за порушення права на свободу та особисту недоторканність; підвищення рівня правової освіти та етичних стандартів серед працівників поліції.

У підрозділі 2.4 «Забезпечення органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання» визначено, що право громадян на мирні зібрання є однією з основ демократичного суспільства та закріплене у статті 39 Конституції України, а також у статті 11 Європейської конвенції з прав людини. Національна поліція України відіграє ключову роль у забезпеченні цього права, водночас стикаючись із низкою викликів та проблем. З'ясовано, що забезпечення органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання має реалізовуватися через: вжиття заходів із охорони громадського порядку під час зібрань та запобігання провокаціям, конфліктам та насильницьким діям; налагодження співпраці з організаторами заходу шляхом проведення попередніх консультацій щодо безпеки та маршруту проведення акції; встановлення нормативної заборони розгону мирного зібрання без рішення суду. Обґрунтовано, що Національна поліція України має забезпечувати право громадян на мирні зібрання, не перешкоджаючи його реалізації, що вимагає подальшого вдосконалення законодавства, підвищення рівня підготовки поліцейських та впровадження демократичних стандартів у правоохоронну діяльність.

У підрозділі 2.5 «Реалізація принципу гендерної рівності в діяльності Національної поліції України» визначено, що гендерна рівність є важливим принципом правової та демократичної держави, який передбачає рівні права, можливості та ставлення до жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя, зокрема в діяльності Національної поліції України. Цей принцип закріплений у Конституції України (ст. 24), Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005) та міжнародних документах, зокрема Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Зроблено висновок, що реалізація принципу гендерної рівності в діяльності Національної поліції України вимагає: дотримання рівного доступу до служби в поліції шляхом забезпечення відкритості конкурсу на всі посади незалежно від статі, поступового збільшення кількості жінок у структурі поліції, зокрема на керівних посадах, протидії гендерній дискримінації та насильству, впровадження підрозділів із протидії домашньому насильству (мобільних груп реагування на випадки домашнього насильства); навчання поліцейських щодо реагування на випадки гендерно зумовленого насильства; запровадження гендерно чутливого підходу у правоохоронній діяльності, що відображається у врахуванні особливостей роботи з вразливими групами населення (жінки, діти, постраждалі від насильства), впровадженні міжнародних стандартів щодо захисту прав жінок та дотримання принципу рівності.

До проблем реалізації гендерної рівності в Національній поліції віднесено: гендерні стереотипи в правоохоронній сфері, що полягають у поширенні уявлення про «чоловічу професію», що ускладнює кар'єрний ріст жінок у поліції, недостатньої представленості жінок на керівних посадах; проявів насильства та дискримінації в самій правоохоронній системі, проявів сексуальних домагань та упередженого

ставлення до жінок у колективі, мобінгу, що пов'язується із низькою ефективністю механізмів для захисту прав жінок-правоохоронців.

Обґрунтовано, що запровадження політики рівних можливостей, подолання гендерних стереотипів та посилення заходів щодо захисту прав жінок сприятиме більш ефективній правоохоронній діяльності та зміцненню довіри суспільства до поліції.

Розділ 3 «Удосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Місце прецедентної практики Європейського суду з прав людини в реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України»* встановлено, що Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950) є ключовим міжнародним документом, що гарантує фундаментальні права особи. Україна ратифікувала Конвенцію у 1997 році, що зобов'язує державу та її органи, зокрема Національну поліцію України, дотримуватися її положень.

Аргументовано, що у діяльності Національної поліції дотримання Конвенції гарантує: законність затримань та обшуків (ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканність»); недопущення катувань, жорстокого поводження (ст. 3 «Заборона катувань»); захист приватного життя громадян (ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»).

Зроблено висновок, що дотримання Європейської конвенції про права людини в діяльності Національної поліції України є критично важливим для забезпечення законності, запобігання порушенням прав громадян, підвищення рівня довіри суспільства та виконання міжнародних зобов'язань України, та має визнаватися не лише як правовий, але як політичний та соціальний обов'язок держави перед громадянами та світовою спільнотою.

У підрозділі 3.2 *«Перспективи вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України»* визначено, що попри позитивні зміни, зокрема у сфері підзвітності поліції, використання боді-камер і впровадження механізмів громадського контролю, існує низка проблем, що потребують вдосконалення. До перспектив вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України віднесено: розробку та прийняття Закону «Про мирні зібрання», який чітко регулюватиме взаємодію поліції та громадян під час протестів і демонстрацій; внесення змін до Закону «Про Національну поліцію» для посилення гарантій захисту прав затриманих осіб; гармонізацію українського законодавства із міжнародними стандартами, зокрема практикою Європейського суду з прав людини; розширення повноважень Офісу Омбудсмана щодо моніторингу дій поліції; розвиток незалежних механізмів розслідування порушень з боку правоохоронців; підвищення ролі громадських організацій щодо контролю за дотриманням прав людини правоохоронцями; реформування системи підготовки поліцейських; введення обов'язкових тренінгів з прав людини для всіх рівнів поліцейських, включаючи тактичну деескалацію конфліктів; практичне навчання щодо застосування міжнародних стандартів у правоохоронній діяльності; зміна культури

правозастосування, орієнтованої на захист прав людини, а не лише на дотримання формальних норм; використання сучасних технологій для захисту прав людини; розширення застосування боді-камер під час затримань і допитів для підвищення прозорості; впровадження системи автоматичного контролю дій поліції (онлайн-реєстрація затримань, відеофіксація процесу); розвиток цифрових сервісів для громадян, що дозволяють оперативно подавати скарги на неправомірні дії поліції; посилення відповідальності правоохоронців за порушення прав людини, включаючи невинуватене застосування сили; оперативне розслідування випадків перевищення повноважень та публічне звітування про результати.

Визначено, що вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України має відбуватися через комплексний підхід: оновлення законодавчої бази, зміцнення механізмів громадського контролю, реформу підготовки поліцейських, використання новітніх технологій та забезпечення невідворотності покарання за порушення.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове розв'язання наукового завдання щодо здійснення теоретико-правової характеристики адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України задля визначення напрямів із удосконалення ефективності здійснення правоохоронної діяльності. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

1. Визначено, що побудова справді демократичної правової держави, яка прагне стати повноправним членом Європейського Союзу неможлива без належного захисту прав і свобод громадян, де основну роль у цьому відіграють органи Національної поліції, які повинні захищати життя, здоров'я, права і свободи громадян, їхню власність, інтереси суспільства та держави від злочинних і протиправних дій.

Аргументовано, що питання неухильного дотримання прав і свобод людини і громадянина стало особливо важливим з огляду на розширення компетенцій Національної поліції України в системі ймовірних примусових заходів, зумовлених правовим режимом воєнного стану в Україні. Разом із тим дотримання прав і свобод людини та громадянина в діяльності Національної поліції, попри будь-які розширення компетенції – це певний базис та фундамент, без якого неможлива розбудова демократичної держави із домінуванням принципу верховенства права.

2. Встановлено, що генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України було досить широко досліджено й установлено, що етимологія та історіографія становлення відповідного явища в системі принципів поліції обліковується створенням міліцейських підрозділів в Україні, проте найбільш широкого, глобального та людиноцентристського поштовху в розвитку, даний процес набув саме зі створенням Національної поліції України та імплементацією відповідної правової категорії саме в Закон України «Про Національну поліцію».

3. На підставі вивчення зарубіжного досвіду реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції визначено такі моделі: американська (де акцент робиться на підготовці поліцейських з питань конституційного права та етики, а також на створенні незалежних механізмів розгляду скарг на дії поліції); британська (що реалізується у запровадженні системи обов'язкової відеофіксації дій поліцейських, що сприяє підвищенню прозорості та звітності); канадська (де існує практика залучення громадськості до розробки та оцінки ефективності поліцейських програм, спрямованих на захист прав людини); японська (де велика увага приділяється професійній етиці поліцейських та їх здатності вирішувати конфлікти мирним шляхом).

Встановлено, що тенденціями реалізації дотримання прав і свобод у діяльності поліції у зарубіжних країнах є: посилення законодавчого регулювання діяльності поліції у сфері прав людини; підвищення рівня професійної підготовки поліцейських з питань прав людини; створення незалежних механізмів контролю за діяльністю поліції; залучення громадськості до оцінки ефективності роботи поліції. Наголошено, що вивчення та адаптація кращого зарубіжного досвіду є важливим фактором удосконалення діяльності Національної поліції України у сфері захисту прав людини.

4. Аргументовано, що під час застосування поліцейського заходу ключовою тезою є саме словосполучення «обмеження прав», яке доволі чітко маркує сутність чи, точніше, обов'язковий наслідок застосування поліцейського заходу, підкріплюючи лінгвістично також важливу різницю з іншою юридичною конструкцією, а саме «порушення права». З врахуванням зазначеного, виключні повноваження поліції на застосування поліцейських заходів повинні мати чітку кореляцію з алгоритмами і приписами, які вирізняються передбачуваністю та правовою визначеністю, а також надаються і розробляються через призму утвердження принципу дотримання прав і свобод людини і громадянина.

До головних особливостей дотримання прав і свобод людини і громадянина в діяльності Національної поліції віднесено: існування категорії прав і свобод людини обмежує поліцію в свавільному трактуванні власних повноважень, не даючи в такому разі переходити межу дозволеного; пропорційність втручання із співвідношенням нанесеної шкоди та відвернутої загрози; неідентичність понять «обмеження» та «порушення»; слідування поліцією в обов'язковому порядку принципам законності, верховенства права та правової визначеності; врахування критеріїв законності, абсолютної необхідності та ефективності під час реалізації поліцейських заходів, мінімізація суб'єктивної оцінки, яка не заперечує застосування «здорового глузду/розсуду»; націленість кожного поліцейського заходу на досягнення конкретного результату та їхня строковість, що передбачає відміну заходу, що застосовувався, після досягнення законної цілі.

5. Визначено, що дотримання прав і свобод людини та громадянина під час адміністративно-деліктного процесу – це безпосередньо можливість особи піддати аргументованому сумніву заклики щодо неправомірності його дій через оскарження дій суб'єктів владних повноважень або змусити їх діяти в межах законодавчого поля, не дозволяючи приймати завідомо неправомірні та помилкові управлінські рішення, використовуючи весь наявний та наданий законодавцем інструментарій: від позовної

заяви (письмових пояснень) та права на апеляційне чи касаційне оскарження у випадку невдоволення результатом розгляду справи судом першої інстанції до виконання судового рішення шляхом звернення до тих самих органів Державного казначейства за безспірним списанням суми боргу/судового збору тощо.

Встановлено, що особливістю дотримання прав і свобод людини поліцією під час провадження в справах про адміністративні правопорушення є необхідність поєднання оперативності реагування з безумовним дотриманням процесуальних гарантій особи.

6. Зроблено висновок щодо недопустимості порушення права особи на свободу та особисту недоторканість (не абсолютне право) – обґрунтуванням обмеження свободи та особистої недоторканності може бути виключно наявність в уповноваженого органу всіх доказів/підстав, які б свідчили про безумовну необхідність обмеження права особи для досягнення того чи іншого законного завдання. Підкреслено, що питання забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану в Україні слід формулювати таким чином: навіть за умов запровадження воєнного стану на всій території України, правоохоронні органи, здійснюючи кримінальне провадження, зобов'язані діяти в межах чинного законодавства та гарантувати реалізацію прав і свобод громадян.

7. Визначено, що дотримання прав і свобод людини та громадянина під час мирних мітингів має відповідати досягненню балансу інтересів між характером і ступенем втручання, з одного боку, і причиною цього втручання, з іншого.

До проблем забезпечення органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання в Україні віднесено: невизначеність законодавчої бази (відсутність спеціального закону про мирні зібрання створює прогалини у правовому регулюванні, що ускладнює однозначне тлумачення повноважень поліції); надмірне або непропорційне застосування сили; низький рівень підготовки персоналу, що визначається недостатністю рівня правової та психологічної підготовки для належного реагування в умовах масових заходів; відсутність ефективних механізмів громадського контролю.

8. Акцентовано, що впровадження гендерно орієнтованого підходу у внутрішні процедури, кадрову політику та підготовку персоналу Національної поліції сприяє підвищенню рівня професіоналізму, гуманізації службових відносин і зміцненню довіри громадськості.

До напрямів впровадження гендерно орієнтованого підходу у внутрішні процедури, кадрову політику та підготовку персоналу Національної поліції України спрямовані на забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, а також на формування інклюзивного та недискримінаційного службового середовища віднесено: удосконалення нормативно-правового забезпечення, що регламентує гендерну рівність у сфері служби та просування по службі шляхом внесення змін до внутрішніх положень МВС та Національної поліції, що регулюють порядок добору, оцінювання, атестації й просування по службі, із включенням чітких антикорупційних та антидискримінаційних норм, які забезпечують рівність доступу до посад незалежно від статі; запровадження гендерного аналізу у процесі розробки

та реалізації внутрішньоорганізаційних рішень і стратегій; розширення участі жінок у керівних посадах і забезпечення прозорих механізмів кар'єрного зростання; проведення гендерно чутливого навчання та тренінгів для особового складу щодо недопущення дискримінації, гендерних стереотипів і насильства; розвиток інститутів довіри, включаючи гендерних радників, служб підтримки та механізмів внутрішнього реагування на порушення гендерної рівності.

9. Встановлено, що практика Європейського суду з прав людини відіграє важливу роль у забезпеченні дотримання прав людини в діяльності Національної поліції України. Визначено, що рішення ЄСПЛ створюють прецеденти, які є обов'язковими для застосування національними судами та правоохоронними органами, включаючи поліцію, а також допомагають запобігти зловживанням з боку поліції, встановлюючи чіткі критерії правомірності її дій. Визначено, що дотримання вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) вимагає підвищення професіоналізму поліцейських, їх обізнаності про стандарти прав людини та вміння застосовувати їх на практиці, що має визнаватися як частина їх професійної підготовки.

10. До перспектив вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України віднесено необхідність розвитку наставницьких (менторських) програм, забезпечення постійного навчання та поліпшення службової підготовки працівників поліції, а також створення умов для кар'єрного зростання та різноманітності форм служби, що сприятиме формуванню корпоративної культури правоохоронця, яка б дозволила визначити сучасні проблеми, що стоять перед суспільством та державою.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ **у яких опубліковано основні наукові результати дисертації:**

1. Раздольська О.В. Особливості дотримання прав і свобод людини поліцією під час провадження в справах про адміністративні правопорушення. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 3. С. 218–222.

2. Раздольська О.В. Проблемні питання забезпечення функціонування принципу дотримання прав і свобод людини і громадянина в діяльності поліції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 528–530.

3. Раздольська О.В. Дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України. *KELM*. 2023. № 3(55). С. 290–293 (Республіка Польща).

4. Раздольська О.В. Забезпечення органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання. *Право і суспільство*. 2023. № 2. Т. 2. С. 349–354.

5. Раздольська О.В. Реалізація принципу гендерної рівності в діяльності Національної поліції України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34 (73). № 2. С. 234–238.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Раздольська О.В. Принцип дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. *Пріоритетні напрями розвитку правової системи*

України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 28–29 січ. 2022 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2022. С. 56–58.

7. Раздольська О.В. Генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Одеса, 21–22 січ. 2022 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2022. С. 123–124.

8. Раздольська О.В. Зарубіжний досвід реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції* (Кременчук, 2–3 груд. 2022 року). Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 100–102.

9. Раздольська О.В. Міжнародне нормативно-правове регулювання принципу дотримання прав людини в діяльності поліції. *Юридичні науки: проблеми та перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Запоріжжя, 24–25 лют. 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 84–86.

10. Раздольська О.В. Особливості дотримання прав і свобод людини під час застосування поліцейських заходів. *Восьмі Таврійські юридичні наукові читання: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 16–17 черв. 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 156–157.

АНОТАЦІЯ

Бреус О.В. Адміністративно-правові засади реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

Метою дисертаційного дослідження визначено здійснення теоретико-правової характеристики адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України задля визначення напрямів із удосконалення ефективності здійснення правоохоронної діяльності.

Задля досягнення поставленої мети поставлено за необхідність виконання таких завдань: встановити сутність принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України як об'єкту адміністративно-правового дослідження; визначити генезис реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України; дослідити зарубіжний досвід реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції; відобразити особливості дотримання прав і свобод людини під час застосування поліцейських заходів; охарактеризувати особливості дотримання прав і свобод людини поліцією під час провадження в справах про адміністративні правопорушення; вивчити специфіку дотримання права на свободу і особисту недоторканість в діяльності Національної поліції України; дослідити забезпечення

органами Національної поліції права громадян на мирні зібрання; вивчити особливості реалізації принципу гендерної рівності в діяльності Національної поліції України; встановити місце процесуальної практики Європейського суду з прав людини в реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України; спрогнозувати перспективи вдосконалення реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України.

Встановлено, що реалізація адміністративно-правових засад реалізації принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України має відповідати критеріям: належності; ефективності; сервісності та відповідності.

Обґрунтовано, що перспективним у розвитку Національної поліції України є спрямування здійснення наукових досліджень, присвячених формуванню концепції адміністративної сервісності у дотриманні прав та свобод людини і громадянина, що має належним чином бути реалізована як в умовах воєнного стану, так і в умовах повоєнної відбудови.

Визначено, що реалізація принципу дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України вимагає перегляду підходів до побудови її внутрішньої організаційної структури, ефективність впровадження якої перебуває у безпосередніх кореляційних зв'язках із розробкою та здійсненням наставницьких (менторських) програм, постійного навчання співробітників, поліпшення службової підготовки працівників поліції, створення можливостей для їх кар'єрного росту та різноманітності служби, що дозволить вирішити задачу із створення корпоративної культури, що відповідає б сучасним викликам та цінностям інформаційного суспільства.

Ключові слова: забезпечення прав людини, принцип, поліцейська діяльність, адміністративне право, адміністративно-юрисдикційна діяльність, поліцейські заходи, адміністративна відповідальність, правове регулювання.

SUMMARY

Breus O.V. Administrative and legal principles of implementing the principle of respecting human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine. – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Juridical Science in speciality 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

The purpose of the dissertation research is to carry out a theoretical and legal characteristic of the administrative and legal principles of implementing the principle of respecting human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine in order to identify areas for improving the effectiveness of law enforcement activities.

To achieve the goal, the following tasks are set: to establish the essence of the principle of respecting human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine as an object of administrative and legal research; to determine the genesis of the implementation of the principle of respecting human rights and freedoms in the activities of

the National Police of Ukraine; to investigate foreign experience in implementing the principle of respecting human rights and freedoms in police activities; to reflect the features of compliance with human rights and freedoms during the application of police measures; to characterize the features of compliance with human rights and freedoms by the police during the proceedings in cases of administrative offenses; to study the specifics of compliance with the right to freedom and personal integrity in the activities of the National Police of Ukraine; to investigate the provision of citizens' right to peaceful assembly by the National Police bodies; to study the features of the implementation of the principle of gender equality in the activities of the National Police of Ukraine; to establish the place of the procedural practice of the European Court of Human Rights in the implementation of the principle of compliance with human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine; to predict the prospects for improving the implementation of the principle of compliance with human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine.

It has been established that the implementation of administrative and legal principles for the implementation of the principle of compliance with human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine must meet the criteria of: appropriateness; efficiency; serviceability and compliance.

It is substantiated that the direction of scientific research devoted to the formation of the concept of administrative service in the observance of human and civil rights and freedoms, which should be properly implemented both in conditions of martial law and in conditions of post-war reconstruction, is promising in the development of the National Police of Ukraine.

It is determined that the implementation of the principle of observance of human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine requires a review of approaches to building its internal organizational structure, the effectiveness of the implementation of which is in direct correlation with the development and implementation of mentoring programs, continuous training of employees, improvement of the service training of police officers, creation of opportunities for their career growth and diversity of service, which will allow solving the problem of creating a corporate culture that would meet the modern challenges and values of the information society.

Keywords: ensuring human rights, principle, police activity, administrative law, administrative and jurisdictional activity, police measures, administrative responsibility, legal regulation.